

Beslut

Svea Bank AB
genom styrelsens ordförande
Evenemangsgatan 31
169 56 Solna
Sverige

FI dnr 23-13249

Finansinspektionen
Box 7821
SE-103 97 Stockholm
[Sveavägen 44]
Tel +46 8 408 980 00
finansinspektionen@fi.se
www.fi.se

Anmärkning och sanktionsavgift

Finansinspektionens beslut (att meddelas den
17 december 2025 kl. 8.00)

1. Finansinspektionen ger Svea Bank AB (556158–7634) en anmärkning.

(15 kap. 1 § lagen [2004:297] om bank- och finansieringsrörelse)

2. Svea Bank AB ska betala en sanktionsavgift på 170 000 000 kronor.

(15 kap. 7 § lagen [2004:297] om bank- och finansieringsrörelse)

Hur man överklagar, se *bilaga*.

Sammanfattning

Svea Bank AB (Svea eller banken) har tillstånd att driva bankrörelse enligt lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse. Svea erbjuder bland annat företagslån, kontokrediter, fakturaservice och factoring till företag, samt lån och sparande till privatpersoner.

Finansinspektionen har undersökt hur Svea har följt vissa centrala bestämmelser i penningtvättsregelverket. Undersökningen visar att Svea har överträtt flera av dem.

Det har funnits brister i bankens allmänna riskbedömningar. Det saknas bland annat bedömningar av hur ett antal produkter kan utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism. De allmänna riskbedömningarna har därmed inte utformats så att de har kunnat ligga till grund för bankens rutiner, riktlinjer och övriga åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

Det har också funnits brister i Sveas riskbedömningar av sina kunder. Banken har bland annat inte tagit hänsyn till relevanta kundriskfaktorer som har uppmärksamats i de allmänna riskbedömningarna.

När det gäller åtgärder för kundkännedom har Svea bland annat underlåtit att utreda om kunderna har verkliga huvudmän på det sätt som krävs. Banken har inte heller hämtat in information om affärsförbindelsernas syfte och art i tillräcklig utsträckning. När det gäller högrisk kunder har Svea i en stor andel av de fall som har granskats antingen inte vidtagit några skärpta kundkännedomsåtgärder överhuvudtaget, eller inte vidtagit sådana åtgärder i tillräcklig utsträckning. I vissa fall har åtgärderna vidtagits för sent.

De konstaterade överträdelserna är sådana att det finns skäl för Finansinspektionen att ingripa mot Svea. Överträdelserna är inte så allvarliga att det finns anledning att överväga att återkalla bankens tillstånd eller att meddela banken en varning. Finansinspektionen ger därför Svea en anmärkning, som för att vara tillräckligt ingripande ska förenas med en sanktionsavgift på 170 miljoner kronor.

1 Bakgrund

1.1 Om Svea Bank AB

Svea Bank AB (Svea eller banken) har tillstånd att driva bankrörelse enligt lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse (LBF). Svea erbjuder bland annat företagslån, kontokrediter, fakturaservice och factoring till företag, samt lån och sparande till privatpersoner.

Svea ingår i en koncern där Svea är det yttersta moderbolaget. Koncernen har sin huvudsakliga verksamhet i Sverige, men driver även verksamhet i ett tiotal andra länder, framför allt i Norden, Baltikum och Östeuropa. Den 3 januari 2022 fusionerades Svea Ekonomi AB, som var Sveas moderbolag, med Svea. All verksamhet som drevs av Svea Ekonomi AB kom därefter att drivas av Svea.

Sveas omsättning för räkenskapsåret 2024 var cirka 6 145 miljoner kronor, medan motsvarande omsättning på koncernnivå var cirka 6 271 miljoner kronor.

1.2 Ärendet

I maj 2023 inledde Finansinspektionen en undersökning av Svea för att granska hur banken – under perioden den 30 april 2022–1 maj 2023 – hade följt bestämmelserna i penningtvätsregelverket om allmän riskbedömning, riskbedömning av kunder, rutiner och riktlinjer för kundkännedomsåtgärder samt kundkännedomsåtgärder. Undersökningen avgränsades till den verksamhet som riktar sig till kunder som är juridiska personer.

Finansinspektionen har granskat de allmänna riskbedömningar som gällde under undersökningsperioden. Det handlar dels om ”Riskbedömning 2021 avseende penningtvätt och finansiering av terrorism”, som gällde till och med den 19 december 2022, dels om ”Riskbedömning 2022 avseende penningtvätt och finansiering av terrorism”, som började gälla den 20 december samma år.

Utöver de allmänna riskbedömningarna har Finansinspektionen granskat bankens modell för riskbedömning av kunder. Inspektionen har även begärt in och granskat bankens rutiner och riktlinjer för kundkännedomåtgärder samt undersökt vilka kundkännedomåtgärder som banken har vidtagit.

Finansinspektionen har granskat kundlistor och begärt in uppgifter om fullständiga kundkännedomåtgärder för 70 företagskunder (kundakterna). Av dessa kunder har Svea bedömt att 11 har varit förknippade med hög risk för penningtvätt och finansiering av terrorism och 59 med medelhög risk (normal risk).

Urvalet av kunder gjordes utifrån flera parametrar, till exempel utifrån kunder vars betalningar eller krediter uppgick till högre belopp, Sveas egen riskklassificering (medelhög respektive hög risk), tidpunkt för etablering av affärsförbindelsen samt juridiska personer som Svea hade rapporterat till Polismyndigheten.

Finansinspektionen har därutöver tagit del av de uppgifter som Svea har lämnat skriftligen, bland annat i yttrande över inspektionens iakttagelser, preliminära bedömningar och övervägande om att ingripa mot banken. Inspektionen har också tagit del av uppgifter som banken har lämnat muntligen i samband med ett platsbesök på banken.

2 Utgångspunkter

2.1 Allmänt om penningtvättsregelverket

Penningtvätt är en brottslig verksamhet som bland annat innebär att företag utnyttjas för att göra illegala vinster tillgängliga för konsumtion och placeringar. Vid ekonomisk brottslighet, liksom vid annan brottslighet som begås för att uppnå ekonomisk vinst, är penningtvätt ofta en förutsättning för att dölja brottsvinster.

Finansiering av terrorism innebär att pengar eller annan egendom samlas in, tas emot eller tillhandahålls för att ekonomiskt stödja terrorism (se definitionen i 1 kap. 7 § lagen [2017:630] om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism, penningtvättslagen). Vid finansiering av terrorism är syftet, till skillnad från vid penningtvätt, att vidta åtgärder för att dölja att pengarna ska användas till brott eller brottslig verksamhet. Det är därför vanligt att pengar eller annan egendom som används för att finansiera terrorism är legalt intjänade.

Penningtvättsregelverket syftar till att förhindra att verksamhetsutövare, till exempel banker, utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Regel-

verket utgår från ett riskbaserat förhållningssätt, vilket innebär att en verksamhetsutövare ska vidta åtgärder som står i proportion till de risker för penningtvätt och finansiering av terrorism som den är exponerad för.

Verksamhetsutövaren ska göra en så kallad allmän riskbedömning för att bedöma hur de produkter och tjänster som verksamhetsutövaren tillhandahåller kan utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism, samt hur stor risken är för att det sker. Det innebär att verksamhetsutövaren ska identifiera, förstå och bedöma riskerna för att verksamheten utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism. Den bedömningen har en central betydelse för verksamhetsutövarens arbete med att förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism, eftersom den allmänna riskbedömningen ska ligga till grund för verksamhetsutövarens rutiner, riktlinjer och övriga åtgärder.

Verksamhetsutövaren ska även bedöma den risk för penningtvätt och finansiering av terrorism som en viss kund är förknippad med (kundens riskprofil). Den bedömningen ska utgå från den allmänna riskbedömningen och företagets kännedom om kunden, och ligger i sin tur till grund för företagets bedömning av hur omfattande kundkännedomsåtgärder som måste vidtas. En verksamhetsutövare får inte etablera en affärsförbindelse, eller utföra en enstaka transaktion, om den inte har tillräcklig kännedom om kunden för att bland annat kunna hantera den risk för penningtvätt eller finansiering av terrorism som kan förknippas med kundrelationen. Verksamhetsutövaren behöver också kunna bedöma kundens aktiviteter och transaktioner. Vad som är tillräcklig kundkännedom i detta avseende avgörs bland annat av den risk som kan förknippas med kundrelationen.

För att automatisera eller standardisera de bedömningar som en bank förutsätts göra för att uppfylla olika krav enligt penningtvättslagen kan banken använda sig av en modell. Sådana modeller kan exempelvis användas för att riskklassificera kunder. För att säkerställa att modellen är ändamålsenlig krävs att banken har rutiner som bland annat innehåller en beskrivning av den bakomliggande teorin och de antaganden som har lett fram till modellens utformning. Det krävs också att modellen valideras, dels innan banken börjar använda den, dels om banken förändrar den väsentligt. Med validering avses en kontroll av att modellen fungerar som den ska.

En verksamhetsutövars arbete med att förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism består bland annat av dessa samverkande åtgärder. Eftersom de olika momenten är så nära kopplade till varandra riskerar en brist i någon del av arbetet att orsaka brister även i andra delar, vilket ytterligare försämrar verksamhetsutövarens möjligheter att förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism.

2.2 Risken för att Sveas verksamhet utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism

I den nationella riskbedömningen av penningtvätt och finansiering av terrorism i Sverige för 2020/2021 framhålls risken för att juridiska personer används som brottsverktyg.¹ Orsaken är bland annat att såväl deras verksamhet som deras ägar- och kontrollstruktur kan vara svårare för en verksamhetsutövare att se igenom och förstå jämfört med privatpersoners. Risken är därför stor att juridiska personer används i mer komplexa och systematiska penningtvättsupplägg. Denna bild bekräftas av Polismyndigheten och andra brottsbekämpande myndigheter.²

Banker står för den grundläggande finansiella infrastrukturen, och i princip alla pengar som tvättas behöver passera banksystemet i något skede. Risken för penningtvätt i banksektorn bedöms därför vara betydande.³ I takt med att de större bankerna har förbättrat sitt förebyggande arbete så har det kommit indikationer på att kriminella i stället söker sig till mindre och mellanstora banker. Samtidigt erbjuder de mindre bankerna ofta ett tjänsteutbud som är snarlikt storbankernas och som innebär likartade risker. Enligt Finansinspektionen riskerar därför de risker som tidigare har centrerats kring storbankerna att i stället förskjutas till mindre aktörer. Den bedömningen gör inspektionen i rapporten Prioriterade risker inom penningtvätt och finansiering av terrorism.⁴

Banksektorn tillhör vidare de sektorer som bedöms utgöra störst risk för finansiering av terrorism.⁵

Mot bakgrund av att Svea verkar inom banksektorn, och att banken genom sina produkter är exponerad mot juridiska personer, bedömer Finansinspektionen – med hänsyn till penningtvättsregelverkets krav på ett riskbaserat förhållningssätt – att Svea är skyldig att vidta kraftfulla åtgärder för att kunna hantera riskerna i verksamheten.

¹ Se Nationell riskbedömning av penningtvätt och finansiering av terrorism i Sverige 2020/2021, s. 31, Samordningsfunktionen för åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

² Se bland annat Ekobrottsmyndighetens lägesbild om ekonomisk brottslighet i Sverige 2020, s. 22, och Myndighetens gemensam lägesbild – Organiserad brottslighet 2023, s. 9.

³ Nationell riskbedömning av penningtvätt och finansiering av terrorism i Sverige 2020/2021, s. 26, Samordningsfunktionen för åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

⁴ Finansinspektionen, Prioriterade risker inom penningtvätt och finansiering av terrorism, rapport, den 10 mars 2025, s. 4.

⁵ Nationell riskbedömning av penningtvätt och finansiering av terrorism i Sverige 2020/2021, s. 7, Samordningsfunktionen för åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

3 Finansinspektionens iakttagelser och bedömningar

3.1 Allmän riskbedömning

3.1.1 Tillämpliga bestämmelser

Det följer av 2 kap. 1 § första stycket penningtvättslagen att en verksamhetsutövare ska göra en bedömning av hur de produkter och tjänster som tillhandahålls i verksamheten kan utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism, och hur stor risken är för att detta sker (allmän riskbedömning). Vid bedömningen ska verksamhetsutövaren, enligt andra stycket, särskilt beakta vilka slags produkter och tjänster som tillhandahålls, vilka kunder och distributionskanaler som finns samt vilka geografiska riskfaktorer som föreligger. Hänsyn ska också tas till uppgifter som kommer fram vid verksamhetsutövarens rapportering av misstänkta aktiviteter och transaktioner, samt till information om tillvägagångssätt för penningtvätt och finansiering av terrorism och andra relevanta uppgifter som myndigheter lämnar.

Det följer av 2 kap. 2 § första stycket penningtvättslagen att omfattningen av den allmänna riskbedömningen ska bestämmas med hänsyn till verksamhetsutövarens storlek och art samt de risker för penningtvätt eller finansiering av terrorism som kan antas föreligga. Riskbedömningen ska utformas så att den kan ligga till grund för verksamhetsutövarens rutiner, riktlinjer och övriga åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

3.1.2 Riskbedömning av produkter

I de allmänna riskbedömningarna (se avsnitt 1.2) beskriver Svea hur bankens produkter fungerar och vilka riskreducerande åtgärder som banken vidtar. I 2021 års allmänna riskbedömning saknas det dock beskrivningar av hur fyra⁶ produkter kan utnyttjas för finansiering av terrorism. I 2022 års allmänna riskbedömning saknas det beskrivningar av hur tolv⁷ av produkterna kan utnyttjas för finansiering av terrorism. När det gäller sex⁸ av dessa produkter saknas även beskrivningar av hur de kan utnyttjas för penningtvätt. Det framgår inte heller hur banken har fastställt de aktuella risknivåerna för dessa tolv produkter.

Till exempel beskriver banken, i 2022 års allmänna riskbedömning, produkten Betalning mellan Payson-konton på i huvudsak följande sätt: Innan tjänsten

⁶ Kontokredit Företag, Företagslån Flex (motsvarar Företagslån Plus), Bolag under bildande och Swish Privat & Företag.

⁷ Kontokredit Företag, Företagslån Plus, Bolag under bildande, Swish Privat & Företag, Lagerfinansiering, Faktura, Administrationsfaktura, Direktbetalning Trustly, Kortbetalning med Svea som inlösare, Betalning mellan Payson-konton, Betalning till e-butik via faktura eller delbetalning, Betalning via bankkort/kreditkort eller internetbank.

⁸ Lagerfinansiering, Direktbetalning Trustly, Kortbetalning med Svea som inlösare, Betalning mellan Payson-konton, Betalning till e-butik via faktura eller delbetalning, Betalning via bankkort/kreditkort eller internetbank.

tillgängliggörs ska de ansökande genomgå en fullständig kundkännedomprocess och screenas för bland annat PEP⁹ samt bli godkänd som kund av bolaget. Den inneboende risken bedöms som medel till förhöjd, men residualrisken¹⁰ bedöms som medel.

Ett annat exempel är produkten Betalning till e-butik via faktura eller delbetalning, som banken beskriver på i huvudsak följande sätt i 2022 års allmänna riskbedömning: Kundkännedom som till exempel folkbokföringsadress och kreditupplysning inhämtas vid kreditköpet och både manuella och automatiska bedrägerikontroller görs vid utfört köp. Den inneboende risken bedöms som medel, detsamma gäller residualrisken.

I 2022 års allmänna riskbedömning anger Svea vidare att banken under år 2022 genomförde ett större arbete i workshoppar med att ytterligare dokumentera och tydliggöra residualrisken och den inneboende risken.

Svea anför i huvudsak följande.

Processen för riskbedömningen framgår, enligt Svea, av 2022 års allmänna riskbedömning. Där beskrivs hur bankens produkter analyseras utifrån typologier, det vill säga tillvägagångssätt, för penningtvätt och finansiering av terrorism. Varje scenario bedöms utifrån sannolikhet och konsekvens på en fyrgradig skala, vilket resulterar i en inneboende risknivå. Därefter vägs genomförda riskreducerande kontroller in, vilket ger en bedömning av residualrisken.

Den allmänna riskbedömningen är enligt Svea ett sammanställt resultat av flera underliggande processer och dokument. En central del av detta är de riskworkshoppar som genomfördes under 2022, där samtliga produkter analyserades med scenarioanalyser. Workshopparna omfattade även de produkter som Finansinspektionen har pekat ut som bristfälligt behandlade. Resultaten av dessa analyser har dokumenterats skriftligt, enligt banken.

Svea medger att det har funnits utrymme för att förbättra dokumentationen av scenarioanalyserna. I vissa fall har den allmänna riskbedömningen hänvisat till separata dokument från riskworkshoppar snarare än att återge identifierade typologier direkt i den allmänna riskbedömningen. Det har även förekommit fall där analysen kunde ha formulerats mer precist. Banken menar dock att dessa brister inte innebär att det har saknats bedömningar eller att de har varit felaktiga i sak.

Finansinspektionen gör följande bedömning.

⁹ Person i politiskt utsatt ställning: fysisk person som har eller har haft en viktig offentlig funktion i en stat eller i en internationell organisation, eller PEP, från engelskans Politically Exposed Person.

¹⁰ Med residualrisk avses den kvarvarande risken efter riskminskande åtgärder.

Genom den allmänna riskbedömningen ska en verksamhetsutövare bedöma hur de produkter som tillhandahålls i den egna verksamheten kan utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism, samt bedöma hur stor risken är för att detta sker. Verksamhetsutövarens bedömning ska alltså besvara frågorna om och i så fall hur dess produkter kan användas för att exempelvis dölja vad en brottsligt åtkommen egendom har för samband med brott eller brottslig verksamhet samt hur stor risken är för att det sker (2 kap. 1 § första stycket penningtvättslagen och prop. 2016/17:173 s. 510).

Finansinspektionen konstaterar att resultaten av de riskworkshoppar som banken hänvisar till varken har redovisats i den allmänna riskbedömningen eller bilagts denna. Den allmänna riskbedömningen innehåller heller inte några hänvisningar till specifik dokumentation från workshopparna. Resultaten från workshopparna kan därmed inte anses ha utgjort en del av den allmänna riskbedömningen. Vad Svea har invänt i den delen påverkar därför inte Finansinspektionens bedömning.

Som framgår ovan har Svea i 2021 års allmänna riskbedömning underlåtit att bedöma hur fyra produkter kan utnyttjas för finansiering av terrorism. I 2022 års allmänna riskbedömning har banken underlåtit att bedöma hur tolv produkter kan utnyttjas för finansiering av terrorism och hur sex produkter kan utnyttjas för penningtvätt. Finansinspektionen konstaterar att det är ett krav att sådana bedömningar görs och att det, i avsaknad av sådana bedömningar, inte är möjligt att bedöma hur stora riskerna är för att produkterna utnyttjas för sådana syften.

Mot denna bakgrund bedömer Finansinspektionen att Svea inte har gjort den allmänna riskbedömningen på det sätt som krävs enligt 2 kap. 1 § penningtvättslagen.

3.1.3 Riskbedömning av tillkommande produkter i den fusionerade verksamheten

Som nämnts ovan fusionerades moderbolaget Svea Ekonomi AB med Svea den 3 januari 2022. All verksamhet som tidigare hade drivits inom Svea Ekonomi AB blev därigenom en del av Svea. Före fusionen gällde "Riskbedömning 2021 avseende penningtvätt och finansiering av terrorism" i Svea. Först den 20 december 2022, det vill säga cirka ett år efter fusionen, började "Riskbedömning 2022 avseende penningtvätt och finansiering av terrorism" att gälla.

Det framgår av 2022 års allmänna riskbedömning att det efter fusionen tillkom ett tjugotal produkter¹¹ i Svea. Vidare framgår det att den sammantagna risknivån för Svea bedömdes vara högre än vad den hade varit för Svea Ekonomi AB.¹²

¹¹ Däribland Factoring, Företagskredit, Löpande köp, Revers, Leasing, Administrationsfaktura, Delbetalning, Direktbetalning, Direktbetalning Trustly och Kortbetalning med Svea som inlösare.

¹² Riskbedömning 2022 avseende penningtvätt och finansiering av terrorism, s. 1 och 2.

Svea anför i huvudsak följande.

Fusionen innebar enligt banken att produkterbjudanden flyttades mellan två juridiska personer inom samma koncern. Den innebar inte att nya produkter lanserades. Svea Ekonomi AB och Svea hade riskbedömt de produkter som ingick i respektive produktutbud. De kunder som använde produkterna hade följaktligen genomgått riskminskande åtgärder, till exempel kundkännedomsgärder, som var anpassade till produkten.

Enligt Svea medförde fusionen inte att det uppstod nya eller ökade svagheter i kontrollåtgärderna, sett i förhållande till produkternas risker. Däremot medförde fusionen att det formellt sett behövde göras en sammanslagning av det som tidigare hade varit två allmänna riskbedömningar. Arbetet med att göra nödvändiga uppdateringar inleddes i princip omgående efter fusionen och bedrevs skyndsamt under våren 2022, enligt banken.

Finansinspektionen gör följande bedömning.

Efter fusionen tillkom ett antal produkter i Svea, som inte tidigare hade tillhandahållits av banken. Fram till i december 2022, när 2022 års allmänna riskbedömning började gälla för den fusionerade verksamheten, tillhandahöll Svea alltså produkter som inte omfattades av bankens då gällande allmänna riskbedömning. Svea för fram att Svea Ekonomi AB tidigare hade riskbedömt de aktuella produkterna i *sin* verksamhet. Denna omständighet påverkar dock inte Sveas skyldighet att själv bedöma samtliga produkter som tillhandahålls i verksamheten. I sammanhanget kan det också noteras att den sammantagna risknivån för den fusionerade verksamheten blev högre, jämfört med den som tidigare hade gällt för Svea Ekonomi AB.

Mot denna bakgrund bedömer Finansinspektionen att Svea inte har uppfyllt kravet i 2 kap. 1 § penningtvättslagen på att – i den allmänna riskbedömningen – bedöma samtliga de produkter och tjänster som verksamhetsutövaren tillhandahåller.

3.1.4 Utformningen av den allmänna riskbedömningen

Den allmänna riskbedömningen ska utformas så att den kan ligga till grund för verksamhetsutövarens rutiner, riktlinjer och övriga åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Den allmänna riskbedömningen är av stor vikt för de flesta åtgärder i penningtvättslagen, bland annat när det gäller riskbedömningen av kunder, som i sin tur styr omfattningen av åtgärderna för kundkännedom (2 kap. 2 § penningtvättslagen och prop. 2016/17:173 s. 511).

Omfattningen av den allmänna riskbedömningen ska bestämmas med hänsyn till verksamhetsutövarens storlek och art samt riskerna för penningtvätt och finansiering av terrorism i verksamheten. Med verksamhetens art avses i första hand vilken verksamhet som bedrivs – inbegripet vilka varor eller tjänster som

tillhandahålls – hur komplexa dessa varor och tjänster är och andra liknande omständigheter. Med storlek avses till exempel omsättning, antal anställda, antal verksamhetsställen och liknande förhållanden. Riskbedömningen ska vara så omfattande som motiveras av förhållandena i det enskilda fallet (2 kap. 2 § penningtvättslagen och prop. 2016/17:173 s. 511).

Finansinspektionen konstaterar att Svea har underlåtit att göra bedömningar av hur ett betydande antal produkter kan utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism (se avsnitt 3.1.2 och 3.1.3). Mot bakgrund av detta bedömer inspektionen att den allmänna riskbedömningen inte har utformats så att den har kunnat ligga till grund för Sveas rutiner, riktlinjer och övriga åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism, på det sätt som ska ske enligt 2 kap. 2 § penningtvättslagen.

3.2 Riskbedömning av kunder

3.2.1 Tillämpliga bestämmelser

Det följer av 2 kap. 3 § första stycket penningtvättslagen att en verksamhetsutövare ska bedöma den risk för penningtvätt eller finansiering av terrorism som kan förknippas med kundrelationen (kundens riskprofil). Kundens riskprofil ska bestämmas med utgångspunkt i den allmänna riskbedömningen och verksamhetsutövarens kännedom om kunden. Av andra stycket samma paragraf framgår att verksamhetsutövaren ska beakta omständigheter som avses i 5 § när det behövs för att bestämma kundens riskprofil.

Som omständigheter som kan tyda på att risken för penningtvätt eller finansiering av terrorism är hög kan verksamhetsutövaren, enligt 2 kap. 5 § penningtvättslagen, beakta bland annat att kundens ägarstruktur framstår som ovanlig eller alltför komplicerad för dess verksamhet, att kunden bedriver kontantintensiv verksamhet och att kunden är en juridisk person som har nominella aktieägare eller andelar utställda på innehavaren.

Det följer av 6 kap. 16 § Finansinspektionens föreskrifter (FFFS 2017:11) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism (penningtvättsföreskrifterna) att ett företag ska utföra en validering av en modell innan den tas i bruk.

3.2.2 Bestämmande av kundens riskprofil

Svea använder en riskklassificeringsmodell för att bedöma risken för penningtvätt och finansiering av terrorism hos kunderna. Undersökningen visar att det förekommer högriskfaktorer i Sveas allmänna riskbedömningar som inte beaktas som högriskfaktorer i riskklassificeringsmodellen, eller som inte beaktats alls i modellen. De högriskfaktorer som inte beaktas som högriskfaktorer är att kunden

bedriver verksamhet inom vissa branscher¹³, däribland kontantintensiva verksamheter som restaurang-, spel-, frisör- eller städverksamhet. De högriskfaktorer som inte alls beaktas i modellen är att kunden är en juridisk person med nominella aktieägare eller en juridisk person med ovanliga eller komplicerade ägarstrukturer.

Svea medger att det har funnits högriskfaktorer i den allmänna riskbedömningen som inte har beaktats i bankens kundriskklassificeringsmodell och invänder inte mot Finansinspektionens iakttagelse att vissa högriskfaktorer inte har beaktats som sådana.

Finansinspektionen gör följande bedömning.

Det är av avgörande betydelse att högriskfaktorer som har uppmärksammas i den allmänna riskbedömningen – och som har betydelse för riskklassificeringen av enskilda kunder – också beaktas av en verksamhetsutövare vid bedömningen av kundernas riskprofil. I annat fall har verksamhetsutövaren inga förutsättningar att göra en fullgod riskbedömning av den enskilda kunden.

Finansinspektionen konstaterar att Sveas modell för riskklassificering av kunder inte tar hänsyn till ett antal högriskfaktorer som uppmärksammas i de allmänna riskbedömningarna, och att modellen – när det gäller vissa andra högriskfaktorer – inte betecknar dem som just högriskfaktorer. Det har inte framgått att de aktuella högriskfaktorerna beaktas på något annat sätt vid den riskbedömning som ska göras av enskilda kunder. Fråga är bland annat om sådana högriskfaktorer som en verksamhetsutövare, enligt 2 kap. 3 § andra stycket penningtvättslagen, är skyldig att beakta när det behövs för att bestämma kundens riskprofil. Kundernas riskprofil har därmed inte bestämts med utgångspunkt i de allmänna riskbedömningarna och med beaktande av alla de omständigheter som banken varit skyldig att beakta. Detta innebär att Svea inte har uppfyllt sina skyldigheter enligt 2 kap. 3 § penningtvättslagen.

3.2.3 Validering av modellen för riskklassificering av kunder

Svea har inte validerat sin modell för riskklassificering av kunder innan den har tagits i bruk. Svea har medgett detta. Finansinspektionen bedömer att Svea därmed inte har uppfyllt kraven i 6 kap. 16 § penningtvättsföreskrifterna.

3.3 Brister i bankens åtgärder för kundkännedom

3.3.1 Tillämpliga bestämmelser

Av 3 kap. 1 § första stycket penningtvättslagen, framgår bland annat att en verksamhetsutövare inte får etablera eller upprätthålla en affärsförbindelse om

¹³ Bygg-, restaurang-, spel- och städbranschen, samt verksamheter inom branscherna taxi, frisör, skrothandel, transport- och logistik, samt detaljhandel och vapen.

verksamhetsutövaren inte har tillräcklig kännedom om kunden för att kunna hantera den risk för penningtvätt eller finansiering av terrorism som kan förknippas med kundrelationen.

Det följer av 3 kap. 8 § första stycket samma lag att en verksamhetsutövare ska utreda om kunden har en verklig huvudman. En sådan utredning ska åtminstone avse sökning i registret över verkliga huvudmän enligt lagen (2017:631) om registrering av verkliga huvudmän. Om kunden är en juridisk person, en trust eller en liknande juridisk konstruktion, ska utredningen omfatta åtgärder för att förstå kundens ägarförhållanden och kontrollstruktur. Om kunden har en verklig huvudman, ska verksamhetsutövaren vidta åtgärder för att kontrollera den verkliga huvudmannens identitet.

Av 1 kap. 3 § första stycket lagen om registrering av verkliga huvudmän framgår att med verklig huvudman avses bland annat en fysisk person som, ensam eller tillsammans med någon annan, ytterst äger eller kontrollerar en juridisk person.

I 1 kap. 4 § första stycket samma lag finns det en presumptionsregel som innebär att en fysisk person ska antas utöva den yttersta kontrollen över en juridisk person, om han eller hon på grund av innehav av aktier, andra andelar eller medlemskap kontrollerar mer än 25 procent av det totala antalet röster i den juridiska personen.

Det följer av 3 kap. 12 § första stycket penningtvättslagen att en verksamhetsutövare ska hämta in information om affärsförbindelsens syfte och art. Enligt andra stycket samma paragraf ska informationen ligga till grund för en bedömning av vilka aktiviteter och transaktioner som kunden kan förväntas vidta och genomföra inom ramen för affärsförbindelsen, och för en bedömning av kundens riskprofil enligt 2 kap. 3 §.

Det följer av 3 kap. 16 § första stycket penningtvättslagen att om risken för penningtvätt eller finansiering av terrorism som kan förknippas med kundrelationen bedöms som hög, ska särskilt omfattande kontroller, bedömningar och utredningar enligt 7, 8 och 10–13 §§ göras. Det följer av andra stycket samma paragraf att åtgärderna i så fall ska kompletteras med de ytterligare åtgärder som krävs för att motverka den höga risken för penningtvätt eller finansiering av terrorism. Sådana åtgärder kan avse att hämta in ytterligare information om kundens affärsverksamhet eller ekonomiska situation och uppgifter om varifrån kundens ekonomiska medel kommer.

3.3.2 Utredning om verklig huvudman

Finansinspektionen har granskat 70 kundakter¹⁴ som avser juridiska personer som Svea har affärsförbindelser med. Granskningen visar att Svea, när det gäller

¹⁴ Kundakt 1, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 13, 14, 16, 17, 22, 23, 28, 38, 40, 47, 48, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 63, 64, 65, 67, 69, 70, 72, 73, 76, 78, 79, 80, 83, 86, 87, 88, 95, 98, 99, 100, 105,

38¹⁵ av dessa kunder, har vidtagit vissa åtgärder för att förstå kundernas ägarförhållanden och kontrollstruktur. Det framgår dock inte att banken har gjort någon sökning i Bolagsverkets register över verkliga huvudmän. När det gäller en av kunderna¹⁶ har banken heller inte vidtagit några åtgärder för att utreda ägarförhållandena för 60 procent av aktierna i bolaget. När det gäller en annan av dessa kunder¹⁷ har Svea underlåtit att vidta sådana åtgärder för 50 procent av aktierna.

I fråga om 3¹⁸ av de 70 granskade kunderna visar granskningen att banken har gjort sökningar i Bolagsverkets register, men utan att genomföra fullständiga utredningar för att förstå respektive kunds ägarförhållanden och kontrollstruktur. När det gäller den första¹⁹ av dessa kunder gav den registersökning som Svea gjorde när banken inledde affärsförbindelsen (2021) information om att det fanns en verklig huvudman som ägde upp till 25 procent²⁰ av aktierna i det aktuella aktiebolaget. Banken utredde då inte ägarförhållandena när det gäller resterande aktier i bolaget. I maj 2023, det vill säga efter undersökningsperioden, gjorde banken ytterligare en sökning på kunden i Bolagsverkets register. Då fick banken kännedom om att det fanns en fysisk person som ägde mellan 75 och 100 procent²¹ av aktierna och som därmed var verklig huvudman i bolaget. Tekniska begränsningar i Sveas interna system vid tidpunkten för den första sökningen gjorde att detta framkom först vid den andra sökningen.

När det gäller den andra²² av de tre kunder som nämns ovan, framgår det av bankens kreditpromemoria att en person ägde 42,5 procent av aktierna i det aktuella aktiebolaget och att övriga ägare utgjordes av dennes familjemedlemmar. Banken utredde inte ägarförhållandena när det gäller resterande andelar aktier i bolaget, det vill säga om någon familjemedlem på grund av sitt aktieinnehav kontrollerade mer än 25 procent av det totala antalet röster i bolaget och därmed skulle anses vara verklig huvudman.

När det gäller den tredje²³ av de tre kunder som nämns ovan, underlät Svea att utreda ägarförhållandena när det gäller 50 procent av aktierna i bolaget. Inte heller i detta fall utredde banken alltså om en fysisk person – direkt eller indirekt – genom ett innehav av aktier kontrollerade mer än 25 procent av det totala antalet röster i bolaget, och därmed skulle anses vara verklig huvudman.

107, 109, 111, 112, 113, 114, 117, 123, 125, 127, 133, 134, 135, 164, 169, 172, 183, 187, 188, 189 och 191.

¹⁵ Kundakt 2, 8, 13, 14, 22, 23, 28, 47, 51, 54, 55, 56, 58, 60, 63, 67, 69, 70, 73, 80, 86, 87, 95, 100, 105, 107, 109, 111, 112, 113, 114, 117, 123, 125, 127, 135, 164 och 169.

¹⁶ Kundakt 7.

¹⁷ Kundakt 48.

¹⁸ Kundakt 53, 76 och 183.

¹⁹ Kundakt 76.

²⁰ Detta spann följer av Sveas interna system och Bolagsverkets register över verkliga huvudmän.

²¹ Detta spann följer av Sveas interna system och Bolagsverkets register över verkliga huvudmän.

²² Kundakt 183.

²³ Kundakt 53.

Svea anför i huvudsak följande. Banken instämmer i att det har förekommit brister i kontrollen av verkliga huvudmän. Svea anser dock att banken huvudsakligen har brustit i dokumentationen av vidtagna åtgärder, snarare än att den inte har vidtagit åtgärder för att kontrollera kunden mot Bolagsverkets register över verkliga huvudmän.

Finansinspektionen gör följande bedömning.

Utredningen av om en kund har en verklig huvudman ska ligga till grund för verksamhetsutövarens riskklassificering av kunden. Syftet är att kartlägga om den verkliga huvudmannen är en person i politiskt utsatt ställning eller som på annat sätt innebär en hög risk. Det övergripande syftet är att skapa en genomlysning av ägandet i och kontrollen av juridiska personer för att försvåra och förhindra att juridiska personer används som verktyg i brottsliga upplägg (prop. 2016/17:173 s. 241). Hur ingående utredningen ska vara måste avgöras utifrån den risk som kunden kan anses innebära enligt verksamhetsutövarens allmänna riskbedömning och riskklassificering av kunden. Verksamhetsutövaren ska vidta rimliga åtgärder för att förstå kundens ägar- och kontrollstruktur (samma prop. s. 242).

Om endast en person identifieras vid tillämpningen av presumtionsregeln i 1 kap. 4 § lagen om registrering av verkliga huvudmän, bör den personen i allmänhet betraktas som den juridiska personens verkliga huvudman. Presumtionsreglerna kan dock medföra att fler än en person antas vara verkliga huvudmän i en juridisk person. Presumtionen kan brytas om förhållandena i det enskilda fallet motiverar det (prop. 2016/17:173 s. 563). Enligt Finansinspektionen är det därför inte alltid tillräckligt att endast göra sökningar i registret över verkliga huvudmän. Det är inte heller alltid tillräckligt att stanna vid att identifiera en person som träffas av presumptionen.

Finansinspektionen konstaterar att Svea, enligt vad som framgår av materialet i undersökningen, i drygt hälften av de granskade fallen (38 av 70 kunder) har underlåtit att utföra den obligatoriska sökningen i Bolagsverkets register över verkliga huvudmän. Svea har fört fram att banken har vidtagit åtgärder, men att de inte har dokumenterats. I det avseendet gör Finansinspektionen följande överväganden.

Enligt 23 § förvaltningslagen (2017:900) ska en myndighet se till att ett ärende blir utrett i den omfattning som dess beskaffenhet kräver. Det innebär att det är Finansinspektionen som har det yttersta ansvaret för att utredningen i ärendet är sådan att det leder till ett materiellt riktigt beslut. Hur omfattande en myndighets utredningsåtgärder måste vara varierar med hänsyn till ärendets karaktär. Detta ärende gäller ett ingripande från det allmänna mot ett enskilt företag. Det innebär att Finansinspektionen har en mer långtgående utredningsskyldighet än vad som skulle ha varit fallet i exempelvis ett ärende där en enskild ansöker om en förmån (prop. 2016/17:180 s. 148, 149 och 308).

Det följer av penningtvättslagen att en verksamhetsutövare ska bevara handlingar och uppgifter om åtgärder som har vidtagits för kundkännedom i fem år. Tiden ska räknas från det att åtgärderna utfördes eller – i de fall en affärsförbindelse har etablerats – från det att affärsförbindelsen upphörde (se 5 kap. 3 § penningtvättslagen). Det är därför en naturlig utgångspunkt i bedömningen av vilka åtgärder som har vidtagits att utgå från vad som finns dokumenterat.

Svea har fått tillfälle att lämna in underlag som visar att bolaget har gjort den obligatoriska sökningen i Bolagsverkets register över verkliga huvudmän i de 38 ovan nämnda fallen. Banken har dock inte lämnat in något sådant underlag. Banken har heller inte lämnat någon godtagbar förklaring till att sådant underlag inte har kunnat presenteras. Mot denna bakgrund bedömer Finansinspektionen att avsaknaden av dokumentation speglar de verkliga förhållandena och att Svea inte har gjort den obligatoriska sökningen i de aktuella fallen.

Finansinspektionen konstaterar vidare att det även har funnits andra brister i fråga om Sveas kontroller av verklig huvudman. Undersökningen visa att Svea, i 2 av de 38 fall där det inte har gjorts någon registersökning, inte heller har vidtagit några andra åtgärder för att utreda ägarförhållandena när det gäller en betydande andel av aktierna i bolagen. Undersökningen visar också att Svea, i 3 av 70 granskade fall, har gjort sökningar i Bolagsverkets register, men underlåtit att vidta andra åtgärder för att utreda ägarförhållandena när det gäller en betydande andel av aktierna i bolagen.

Mot denna bakgrund bedömer Finansinspektionen att Svea inte har utrett om kunderna har verkliga huvudmän på det sätt som krävs. Banken har därmed inte uppfyllt kraven i 3 kap. 8 § penningtvättslagen.

3.3.3 Inhämtande av uppgifter om affärsförbindelsens syfte och art

Enligt vad som framgår av de granskade kundakterna har Svea, när det gäller 27²⁴ av 70 kunder hämtat in få uppgifter om hur och i vilken utsträckning de avsåg att nyttja bankens tjänster. Detta kan illustreras av följande två exempel.

En kund²⁵ hade uppgett att den skulle använda företagskontot för att göra och ta emot betalningar, handla med företagskort, spara pengar samt betala ut löner. Samtidigt framgick det av årsredovisningen att kunden inte hade haft några personalkostnader de senaste två åren. Kunden hade vidare angett den förväntade omsättningen det kommande året till mellan 3 och 30 miljoner kronor. Enligt årsredovisningen hade kunden emellertid inte haft någon omsättning de senaste fyra åren. Trots de sinsemellan motstridiga uppgifterna etablerade Svea en affärsförbindelse med kunden, utan att ställa ytterligare frågor. Drygt ett år

²⁴ Kundakt 1, 2, 23, 53, 55, 56, 60, 64, 70, 76, 80, 83, 86, 95, 105, 107, 109, 111, 113, 114, 117, 123, 125, 127, 133, 134 och 135.

²⁵ Kundakt 105.

senare rapporterade Svea kunden till Polismyndigheten efter att banken hade uppmärksammat avvikande transaktioner.

I ett annat fall²⁶ inledde Svea i mars 2022 en affärsförbindelse med ett kundföretag. I samband med etableringen av affärsförbindelsen uppgav kundföretaget att det var ett nystartat bolag och att det skulle bedriva konsultverksamhet avseende företags organisation. Det saknades information om förväntad omsättning under det kommande året. Bolagets registrerade säte var en adress i Skåne, men i bankens interna system var adressen i stället en c/o-adress till en lägenhet i Stockholmsområdet. Polismyndigheten hade tidigare informerat om att c/o-adresser är en av flera indikatorer på att en identitet kan vara utnyttjad, vilket bör ses som en utgångspunkt för att bedöma behov av ytterligare kundkännedomsåtgärder.²⁷ Trots dessa omständigheter hämtade inte Svea in någon ytterligare information om affärsförbindelsens syfte och art. När affärsförbindelsen hade etablerats, och efter att kunden hade flaggats i bankens monitoreringssystem och inte besvarat kompletterande frågor från banken, rapporterade Svea kunden till Polismyndigheten.

Svea instämmer i att det har förekommit brister när det gäller inhämtandet av uppgifter om affärsförbindelsernas syfte och art, men framhåller att de identifierade bristerna huvudsakligen varit kopplade till affärsområdet Banking Services. När det gäller andra affärsområden, menar Svea att banken som regel hade inhämtat nödvändiga uppgifter om syfte och art för de kunder vars kundakter Finansinspektionen har granskat.

Finansinspektionen gör följande bedömning.

Det finns två huvudsakliga syften med kravet på att hämta in information om affärsförbindelsens syfte och art. Det ena syftet är att ge verksamhetsutövaren underlag för att bedöma den risk för penningtvätt eller finansiering av terrorism som kan förknippas med den aktuella kunden. När information om affärsförbindelsens syfte och art hämtas in bör verksamhetsutövaren uppmärksamma högriskfaktorer och andra faktorer som påverkar risken.

Det andra huvudsakliga syftet är att verksamhetsutövaren ska få ett underlag för att kunna bedöma hur kunden väntas agera inom ramen för affärsförbindelsen. Bedömningen bör främst gälla vilka aktiviteter och transaktioner som kunden kan förväntas vidta och genomföra. En sådan bedömning är nödvändig för att verksamhetsutövaren ska kunna upptäcka avvikelser från kundens förväntade beteende (prop. 2016/17:173 s. 247). Hur omfattande åtgärder för kundkännedom som en verksamhetsutövare måste vidta beror till stor del på komplexiteten hos en viss tjänst eller produkt samt den risk som kan förknippas med produkten, tjänsten eller den specifika affärsförbindelsen (samma prop. s. 248).

²⁶ Kundakt 107.

²⁷ Finanspolisen informerar: Utnyttjade identiteter, september 2018, s. 2.

Finansinspektionen konstaterar att en grundläggande åtgärd för kundkännedom är att hämta in uppgifter om affärsförbindelsens syfte och art. När det gäller 27 av de kunder vars kundakter Finansinspektionen har granskat, har den information som Svea har hämtat in varit alltför knapphändig och generell för att banken ska kunna bedöma vilka aktiviteter och transaktioner som kunden kan förväntas utföra. Informationen har inte heller varit tillräcklig för att kunna ligga till grund för en fullgod bedömning av kundens riskprofil. Finansinspektionens bedömning är därmed att Svea inte har hämtat in information om affärsförbindelsernas syfte och art i den utsträckning som krävs enligt 3 kap. 12 § penningtvättslagen. Vad Svea anför om att bristerna huvudsakligen varit kopplade till ett visst affärsområde ändrar inte den bedömningen.

3.3.4 Skärpta kundkännedomsåtgärder för högrisk kunder

Som nämns ovan ska en verksamhetsutövare – när risken för penningtvätt har bedömts som hög – vidta särskilt omfattande kundkännedomsåtgärder. Som exempel på sådana skärpta kundkännedomsåtgärder nämns i 3 kap. 16 § penningtvättslagen dels att hämta in ytterligare information om kundens affärsverksamhet eller ekonomiska situation, dels att hämta in uppgifter om varifrån kundens ekonomiska medel kommer.

Svea har bedömt att 11²⁸ av 70 kunder var förknippade med hög risk för penningtvätt och finansiering av terrorism. När det gäller två²⁹ av de elva högrisk kunderna har Svea inte vidtagit några skärpta kundkännedomsåtgärder överhuvudtaget. När det gäller sju³⁰ av högrisk kunderna har Svea vidtagit skärpta åtgärder genom att hämta in policydokument och aktiebok samt genom en så kallad negativ mediebevakning. Svea har däremot inte gjort särskilda kontroller, bedömningar eller utredningar av kundens ekonomiska situation eller inhämtat uppgifter om varifrån kundens ekonomiska medel kommer. För två³¹ av dessa sju kunder vidtog banken dessutom de skärpta kundkännedomsåtgärderna först ett år och två månader, respektive ett år, efter det att kunderna hade bedömts som förknippade med hög risk.

Svea medger bristerna.

Finansinspektionen gör följande bedömning.

Det framgår av förarbetena till penningtvättslagen att det inte är möjligt att generellt ange vilka åtgärder som en verksamhetsutövare måste vidta för att kunna hantera att en kund är förknippad med hög risk. Det uttalas dock att skärpta åtgärder för kundkännedom åtminstone innebär att de kontroller, bedömningar och utredningar som ska göras ska vara mer omfattande än vid normal risk för penningtvätt eller finansiering av terrorism. Enligt förarbetena

²⁸ Kundakt 40, 51, 52, 57, 67, 72, 79, 88, 98, 112 och 188.

²⁹ Kundakt 40 och 72.

³⁰ Kundakt 51, 67, 79, 88, 98, 112 och 188.

³¹ Kundakt 67 och 98.

bör vidare de åtgärder som uttryckligen nämns i 3 kap. 16 § penningtvättslagen, det vill säga att hämta in ytterligare information om kundens affärsverksamhet eller ekonomiska situation och uppgifter om varifrån kundens ekonomiska medel kommer, vara normalt förekommande vid hög risk. Dessa åtgärder syftar till att öka kunskapen om kunden och möjliggöra mer välgrundade bedömningar av de transaktioner som kunden utför (prop. 2016/17:173 s. 267 och 529).

Utredningen visar att Svea, när det gäller två av de elva kunder som banken har förknippat med hög risk, inte har vidtagit några skärpta kundkännedsåtgärder överhuvudtaget. När det gäller sju av kunderna har banken vidtagit vissa skärpta kundkännedsåtgärder. Svea har dock inte gjort några särskilda utredningar av kundernas ekonomiska situation eller hämtat in några uppgifter om varifrån kundernas ekonomiska medel kommer. Finansinspektionen konstaterar att detta är åtgärder som normalt måste vidtas för att få tillräcklig kunskap om kunden och motverka den höga risken för penningtvätt. De åtgärder som Svea i stället har vidtagit för dessa kunder kan inte anses kompensera för bankens underlåtenhet att särskilt utreda kundernas ekonomiska situation och hämta in uppgifter om varifrån deras medel kommer. Inspektionen bedömer därför att Svea inte har vidtagit de skärpta kundkännedsåtgärder som har krävts för att motverka den höga risk för penningtvätt som kunderna har varit förknippade med. Finansinspektionen konstaterar vidare att Svea, när det gäller de skärpta kundkännedsåtgärder som banken har vidtagit, i två fall vidtog åtgärderna först lång tid efter att kunderna hade bedömts som förknippade med hög risk. Banken har därmed inte uppfyllt kraven i 3 kap. 16 § penningtvättslagen.

3.3.5 Bevarande av handlingar och uppgifter

Det följer av 5 kap. 1 § penningtvättsföreskrifterna att ett företag ska bevara handlingar och uppgifter enligt 5 kap. 3 och 4 §§ penningtvättslagen på ett säkert sätt, elektroniskt eller i pappersform. Företaget ska se till att handlingarna och uppgifterna är enkla att ta fram och identifiera.

De handlingar och uppgifter som avses, är bland annat sådana som rör åtgärder som har vidtagits för kundkännedom enligt 3 kap. och 4 kap. 2 § penningtvättslagen (se 5 kap. 3 § första stycket 1 penningtvättslagen).

Finansinspektionen har iakttagit att det i ett stort antal av de granskade kundakterna förekommer odaterade handlingar och uppgifter. Ett exempel på uppgifter som i många fall saknar datering är uppgifter om genomförda kontroller av PEP/RCA-status, det vill säga kontroller av om en person är en person i politiskt utsatt ställning eller en familjemedlem eller känd medarbetare till en sådan person. Ett annat exempel är uppgifter om verklig huvudman.

Finansinspektionen har också iakttagit att bankens uppgifter om kundkännedom har varit spridda i interna system över flera verksamhetsområden. Till följd av detta har olika verksamhetsområden haft olika kundkännedsuppgifter om samma kund, när kunden har förekommit inom flera områden.

Svea medger bristen.

Finansinspektionen gör följande bedömning.

Undersökningen visar att uppgifter och handlingar som rör kundkännedomsgångfärder i många fall saknar datering samt att uppgifterna har varit spridda över flera olika system. Detta har minskat möjligheterna att på ett enkelt sätt ta fram och identifiera kundkännedomsuppgifter.

Mot denna bakgrund bedömer Finansinspektionen att Svea inte har uppfyllt kraven i 5 kap. 1 § penningtvättsföreskrifterna på att se till att handlingar och uppgifter som rör åtgärder som har vidtagits för kundkännedom är enkla att ta fram och identifiera.

4 Överväganden om ingripande

4.1 Sveas inställning

Svea anför i huvudsak följande.

Banken framhåller att den har gjort omfattande förbättringar för att adressera samtliga brister som Finansinspektionen har iakttagit. När Finansinspektionen aviserade undersökningen pågick det redan ett förstärkningsarbete inom Svea. Vår 2023 beslutades en programplan relaterad till styrning och kontroll, datahantering, system, verktyg samt processer för åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Redan innan undersökningen inleddes hade Svea, påpekar banken, rekryterat personal till arbetet mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

Svea uppger att banken skyndsamt inledde sitt förbättringsarbete när det gäller de brister som inspektionen har påtalat. Redan vid tidpunkten för svaret på avstämningsskrivelsen hade ett stort antal åtgärder genomförts. Därefter anser Svea att banken har fortsatt att agera snabbt och kraftfullt för att säkerställa rättelse i alla delar där Finansinspektionen har bedömt att banken inte har fullgjort sina rättsliga skyldigheter.

Svea menar att Finansinspektionens utredning inte har visat på något orsaks-samband mellan skicket på Sveas allmänna riskbedömningar eller riskklassificeringar och de brister i kundkännedomsgångfärder som inspektionen har påtalat. I de delarna bör därför de påtalade bristerna anses vara av förhållandevis mindre allvarlig karaktär, anser banken. Det rör sig dessutom om historiska brister som har åtgärdats. Behovet av ett ingripande är klart mindre när det är fråga om förhållanden som redan har rättats till. Att Svea har vidtagit rättelse utgör därför skäl för att avstå från ett ingripande, menar banken. De brister som Finansinspektionen har gjort gällande har inte heller i någon del varit avsiktliga.

Svea påpekar att Finansinspektionen inte har ingripit mot Svea tidigare eller på annat sätt gjort gällande brister i hur banken har följt penningtvättsregelverket. Tvärtom gjorde Finansinspektionen 2012 en undersökning av hur Svea följer penningtvättsregelverket och beslutade att skriva av ärendet utan kritik.³²

Enligt Svea finns det, med hänsyn till arten och omfattningen av bristerna samt vidtagna rättelser, kraftfulla förbättringsåtgärder och övriga förmildrande omständigheter, skäl för Finansinspektionen att avstå från att ingripa mot Svea. Banken anför att det i alla fall finns skäl att besluta om ett mindre betungande ingripande.

4.2 Överträdelserna kräver ingripande

4.2.1 Tillämpliga bestämmelser

Finansinspektionen ska som huvudregel ingripa om ett kreditinstitut har åsidosatt sina skyldigheter enligt LBF, andra författningar som reglerar institutets verksamhet, institutets bolagsordning, stadgar eller reglemente eller interna instruktioner som har sin grund i författningar som reglerar institutets verksamhet. Finansinspektionen får dock avstå från att ingripa om överträdelserna är ringa eller ursäktlig, om kreditinstitutet gör rättelse eller om någon annan myndighet har vidtagit åtgärder mot institutet och dessa åtgärder bedöms tillräckliga (15 kap. 1 § och 1 b § andra stycket LBF).

4.2.2 Finansinspektionens bedömning

Svea har överträtt flera centrala bestämmelser i penningtvättslagen som syftar till att motverka risken för penningtvätt och finansiering av terrorism (se avsnitt 3). Med hänsyn till detta och till överträdelsernas karaktär kan de inte anses som ringa. Överträdelserna kan inte heller anses ursäktliga av de skäl som Svea anför.

Mot bakgrund av detta saknas det skäl att avstå från ett ingripande. Vad Svea anför om bland annat de åtgärder som banken har vidtagit är inte heller – mot bakgrund av överträdelsernas karaktär – skäl för att avstå från ett ingripande (jfr prop. 2006/07:115 s. 500). Finansinspektionen ska därför ingripa mot Svea.

³² Ärendet rörde Svea Ekonomi AB, FI dnr 12-5123.

4.3 Val av ingripande

4.3.1 Tillämpliga bestämmelser

Finansinspektionen kan bland annat ingripa genom att förelägga ett kreditinstitut att vidta rättelse eller genom att ge institutet en anmärkning (15 kap. 1 § andra stycket LBF). Om överträdelsen är allvarlig ska kreditinstitutets tillstånd återkallas, eller, om det är tillräckligt, en varning meddelas (15 kap. 1 § tredje stycket LBF). Finansinspektionen får förena en anmärkning eller varning med en sanktionsavgift (15 kap. 7 § LBF).

När Finansinspektionen väljer sanktion ska inspektionen ta hänsyn till hur allvarlig överträdelsen är och hur länge den har pågått. Särskild hänsyn ska tas till överträdelsens art samt dess konkreta och potentiella effekter på det finansiella systemet, skador som uppstått och graden av ansvar (15 kap. 1 b § första stycket LBF).

Finansinspektionen ska därutöver, i försvårande riktning, beakta om kreditinstitutet tidigare har begått en överträdelse. Vid denna bedömning bör särskild vikt fästas vid om överträdelserna är likartade och vid den tid som har gått mellan de olika överträdelserna (15 kap. 1 c § första stycket LBF).

I förmildrande riktning ska det beaktas om kreditinstitutet i väsentlig mån, genom ett aktivt samarbete, har underlättat Finansinspektionens utredning, och om institutet snabbt har upphört med överträdelsen sedan den anmälts till eller påtalats av Finansinspektionen (15 kap. 1 c § andra stycket LBF). För att inspektionen ska beakta detta som en förmildrande omständighet krävs att båda rekvisiten är uppfyllda (jfr prop. 2014/15:57 s. 69).

4.3.2 Finansinspektionens bedömning

När det gäller överträdelsernas art kan Finansinspektionen konstatera att Svea inom flera olika områden har överträtt centrala bestämmelser i penningtvättslagen. Att en verksamhetsutövers allmänna riskbedömning är utformad på det sätt som regelverket kräver är grundläggande för att verksamhetsutövaren ska kunna vidta de åtgärder som krävs, för att på ett effektivt sätt motverka risken för att verksamheten utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Det är också väsentligt att verksamhetsutövaren på ett fullgott sätt bedömer den risk för penningtvätt och finansiering av terrorism som kan förknippas med varje enskild kund, utifrån de underlag som regelverket kräver. Vidare är det viktigt att en verksamhetsutövare vidtar de kundkännedomsåtgärder som krävs enligt regelverket, eftersom det har stor betydelse för att säkerställa att verksamhetsutövaren har tillräcklig kundkännedom för att bland annat bedöma att den faktiskt kan hantera de risker som kunderna är förknippade med. Det finns därför normalt skäl att se strängt på överträdelser av detta slag, även om en bedömning måste göras i varje enskilt fall.

I detta fall har överträdelserna, såvitt Finansinspektionen känner till, inte lett till några skador eller konkreta effekter på det finansiella systemet. De hade däremot potentiellt kunnat få sådana effekter. Detta eftersom bristerna har inneburit en klart ökad risk för att Svea och det finansiella systemet utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism, och därmed i förlängningen en ökad risk för att förtroendet för det finansiella systemet skadas. Det gäller särskilt med hänsyn till de brister som har kunnat konstateras när det gäller Sveas kontroller av verklig huvudman och kundkännedomsgärder för högrisk kunder. Finansinspektionen konstaterar vidare att överträdelserna har pågått under en inte kortvarig tid (se avsnitt 1.2 och 3).

Finansinspektionen har inte tidigare ingripit mot Svea när det gäller överträdelser av penningtvätsregelverket. Inspektionen beslutade dock den 21 juni 2022 att ge Svea en anmärkning och att banken skulle betala en sanktionsavgift, för brister i Svea Ekonomi AB:s kreditprövning. Ingripandet skedde mot Svea, som vid tidpunkten för beslutet hade övertagit Svea Ekonomi AB:s förpliktelser efter den fusion som har nämnts ovan.

Finansinspektionen konstaterar att överträdelser av bestämmelser om kreditprövning och de överträdelser som nu är aktuella inte kan sägas vara av samma art. Den tidigare överträdelsen talar därför bara i mindre mån i försvårande riktning.

Svea menar att Finansinspektionen bör beakta att banken har samarbetat aktivt med inspektionen och vidtagit åtgärder för att rätta brister. Enligt inspektionens uppfattning har Sveas samarbete emellertid inte varit mer aktivt än vad som kan förväntas av ett företag under tillsyn. Vad Svea framför om sitt samarbete med Finansinspektionen och rättelser bör därför inte påverka valet av ingripande (se prop. 2013/14:228 s. 241).

När det gäller graden av ansvar har det inte framkommit något som talar i vare sig försvårande eller förmildrande riktning.

Vid en sammantagen bedömning av omständigheterna i ärendet anser Finansinspektionen att det inte rör sig om så pass omfattande och allvarliga överträdelser att de är att bedöma som allvarliga i den mening som avses i 15 kap. 1 § tredje stycket LBF. Det är därmed inte aktuellt att återkalla Sveas tillstånd eller att meddela banken en varning. Finansinspektionen ger därför Svea en anmärkning som ska förenas med en sanktionsavgift för att vara tillräckligt ingripande.

4.4 Sanktionsavgiftens storlek

4.4.1 Tillämpliga bestämmelser

Finansinspektionen får förena en anmärkning med en sanktionsavgift, enligt 15 kap. 7 § LBF. Sanktionsavgiften ska, enligt 15 kap. 8 § samma lag, fastställas till lägst 5 000 kronor och till högst det högsta av

1. tio procent av ett kreditinstituts omsättning eller, i förekommande fall, motsvarande omsättning på koncernnivå närmast föregående räkenskapsår,
2. två gånger den vinst som kreditinstitutet har gjort till följd av regelöverträdelsen om beloppet går att fastställa, eller
3. ett belopp motsvarande fem miljoner euro.

Avgiften får inte vara så stor att institutet därefter inte uppfyller kraven enligt 6 kap. 1 § LBF, det vill säga att avgiften inte får vara så stor att institutets förmåga att fullgöra sina förpliktelser äventyras.

När sanktionsavgiften fastställs ska, enligt 15 kap. 9 § LBF, särskild hänsyn tas till sådana omständigheter som anges i 1 b och 1 c §§ samt till kreditinstitutets finansiella ställning och, om det går att fastställa, till den vinst som institutet har gjort till följd av regelöverträdelsen.

4.4.2 Finansinspektionens bedömning

Finansinspektionen har inte kunnat fastställa om Svea har gjort någon vinst till följd av regelöverträdelserna. Eftersom ett tak för sanktionsavgiftens storlek utifrån omsättningen kommer att överstiga ett belopp motsvarande fem miljoner euro, ska det maximala beloppet för sanktionsavgiften bestämmas utifrån omsättningen. Svea ingår i en koncern och taket för sanktionsavgiften ska därför bestämmas med utgångspunkt i koncernens omsättning för 2024, det vill säga det närmast föregående räkenskapsåret. Sveas omsättning det räkenskapsåret var cirka 6 145 miljoner kronor, medan motsvarande omsättning på koncernnivå var cirka 6 271 miljoner kronor. Det högsta beloppet som sanktionsavgiften kan fastställas till är därmed cirka 627 miljoner kronor, vilket motsvarar tio procent av koncernens omsättning.

Sanktionsavgiftens storlek ska ses som en gradering av överträdelserna. Finansinspektionen redogör för sin bedömning av överträdelserna i avsnitt 4.3.2. De omständigheter som inspektionen har tagit upp där beträffande valet av sanktion är sådana som också ska beaktas när sanktionsavgiftens storlek bestäms. Som inspektionen har konstaterat rör det sig om överträdelser av centrala bestämmelser i penningtvättslagen på flera olika områden. Överträdelserna har också bidragit till en klart ökad risk för att banken och det finansiella systemet utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism, även om några konkreta skador eller effekter på det finansiella systemet inte har kunnat konstateras.

Mot denna bakgrund och med beaktande av Sveas finansiella ställning anser Finansinspektionen, efter en samlad bedömning, att överträdelserna svarar mot en sanktionsavgift på 170 miljoner kronor.

Finansinspektionen bedömer att sanktionsavgiften är väl avvägd och proportionerlig. Den är inte så stor att Svea på grund av avgiften inte uppfyller sina soliditets- och likviditetskrav enligt 6 kap. 1 § LBF.

Sanktionsavgiften tillfaller staten och faktureras av Finansinspektionen när beslutet har vunnit laga kraft.

FINANSINSPEKTIONEN

Beatrice Ask
Styrelseordförande

Ironah Nzeribe
Senior jurist

Beslut i detta ärende har fattats av Finansinspektionens styrelse (Beatrice Ask, ordförande, Maria Bredberg Petterson, Martin Flodén, Stefan Lundgren, Roine Vestman, Gunnar Larsson, Charlotte Zackari och Johan Almenberg, generaldirektör) efter föredragning av den seniora juristen Ironah Nzeribe. I den slutliga handläggningen av ärendet har även den seniora rådgivaren Sophie Degenne, avdelningschefen Omar Bembli, enhetschefen Petra Bonderud, enhetschefen Vidar Gothenby och rådgivaren Lena Åberg deltagit.

Bilaga – Hur man överklagar

Kopia: Svea Bank AB:s verkställande direktör

Finansinspektionens beslut om anmärkning och sanktionsavgift

Handling:

Beslut om anmärkning och sanktionsavgift för Svea Bank AB meddelat den 17 december 2025.

Jag har i dag, i egenskap av behörig firmatecknare eller ombud, tagit emot handlingen.

..... Datum	 Namnteckning
	 Namnförtydligande
	 Eventuellt ny adress
	
	
	

Genom att skriva under delgivningskvittot bekräftar du bara att du har tagit emot handlingen. Det är inte ett bevis på att du godkänner innehållet i den.

Det är viktigt att du skickar tillbaka kvittot till Finansinspektionen så fort som möjligt. Om du inte gör det kan vi delge dig på annat sätt, till exempel genom en stämningsman.

Glöm inte att ange vilket datum du tog emot handlingen.

Hur man överklagar

Om ni anser att beslutet är felaktigt kan ni överklaga det genom att skriva till förvaltningsrätten. Ställ överklagandet till Förvaltningsrätten i Stockholm, men skicka det till Finansinspektionen, Box 7821, 103 97 Stockholm, eller till finansinspektionen@fi.se.

Ange följande i överklagandet:

- Namn, personnummer eller organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer
- Vilket beslut ni överklagar och ärendets nummer
- Vilken ändring ni vill ha och varför ni anser att beslutet ska ändras.

Om ni anlitar ett ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress och telefonnummer anges.

Överklagandet ska ha kommit in till Finansinspektionen inom tre veckor från den dag ni fick del av beslutet.

Om överklagandet har kommit in i rätt tid kommer Finansinspektionen att pröva om beslutet ska ändras och sedan skicka överklagandet, handlingarna i det överklagade ärendet och eventuellt nytt beslut till Förvaltningsrätten i Stockholm.